

Beslut

**efter planerad kvalitetsgranskning av Nibbleskolan
anpassad grundskola
i Hallstahammars kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av Nibbleskolan anpassad grundskola i Hallstahammars kommun avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fem områden. Inom varje område bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen någon redovisning men kan ge framtidsytande kommentarer i beslutet.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att kvalitetskriterierna uppfylls vid Nibbleskolan anpassad grundskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver bredda utbildningens resultatuppföljning och fördjupa analyserna av resultaten, samt använda det som framkommer för att ta beslut om träffsäkra förbättringsåtgärder.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver tydliggöra syftet med undervisningen för eleverna på en nivå som är konkret och som eleverna kan förstå.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver upprätta en tydlig och sammanhållen planering av studie- och yrkesvägledning så att eleverna får relevant och anpassad information inför framtida val.

Bedömning och betyg

Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver fortsätta arbetet kring bedömning och analys av elevernas kunskapsutveckling med tydligare fokus på styrdokument och värdeord i syfte att stärka lärarnas samlade bedömarkompetens så att det bidrar till elevernas kunskapsutveckling.

Huvudmannens styrning och stöd

Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar av den anpassade grundskolans måluppfyllelse, så att de utgör ett tydligt underlag för beslut om vilka insatser huvudmannen behöver genomföra och vilket stöd som rektorn behöver.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **5 januari 2026** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.stockholm@skolinspektionen.se eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025:2111) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 4, 5, 9–10 §§, 2 kap. 9–10 och 34 §§, 4 kap. 4–7 §§ och 11 kap. 2, 5, 6, 8, 13 §§ skollagen (2010:800).

Läroplan för anpassade grundskolan (Lgra22), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, lärare, elevassistenter, elevhälsa och inkommen dokumentation.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Rektorns uppföljning är begränsad. Visserligen följer rektorn upp elevernas kunskapsresultat och progression på individnivå genom att ta del av omdömen som lärare har skrivit samt i samtal med lärarna vid regelbundna möten som det så kallade mötesforumet "En väg in" och vid undervisningskonferenser en gång per termin. I möten med lärarna, elevhälsoteamet och specialläraren får rektorn även information om hur undervisningen genomförs och de förutsättningar som lärarna har för att bedriva undervisning. Rektorn har även resultat från olika kartläggningar av elevernas upplevda trygghet som underlag i sina uppföljningar. Däremot saknar rektorn sammanställningar av kunskapsresultat över tid och sammanställningar som gör att rektorn kan få en sammantagen bild av kunskapsresultat och progression inom varje ämne och ämnesområde på grupp- och skolnivå.

Rektorn gör vissa bedömningar om vilka styrkor och utvecklingsbehov som finns i verksamheten samt fattar beslut om förbättringsåtgärder, men dessa har svag koppling till en analys av vad som ligger bakom olika kunskaps- och trygghetsresultat. Även om rektorn har beslutat om åtgärder som exempelvis att lärarna i den anpassade grundskolan ska samverka mer med grundskolan gällande rutiner, bedömningar och elevers delaktighet, så bygger dessa åtgärder mer på att rektorn har sett att den anpassade

grundskolan inte har samma rutiner som grundskolan. Det bygger också på att det infördes ett nytt digitalt system för bedömning och att eleverna i årskurs 6 i den anpassade grundskolan inte deltar i vissa aktiviteter som eleverna från grundskolan deltar i. Emellertid har rektorn i samtal med lärare uppmärksammat att lärare ibland kan begränsa eleverna i vissa avseenden då lärare tenderar att lägga för mycket fokus på omsorg och att lärarna inte tror att elever ska klara av vissa saker. Rektorn för en dialog med lärarna och utvärderar föregående års utvecklingsområden och diskuterar vad som kan åtgärdas.

Ledning och organisation

Rektorn organiserar utbildningen så att den möjliggör flexibilitet för att möta elevernas behov. Vid tillfället för granskningen läser alla elever antingen ämnen eller ämnesområden men om en elev skulle ha behov av att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden så är det möjligt. Det finns också en möjlighet för eleverna att läsa något ämne enligt grundskolans läroplan och det är en organisatorisk fördel att den anpassade grundskolan delar lokal med grundskolan. På elevhälsomöten och mötesforumet "En väg in" förs diskussioner och rektorn fattar beslut om vad som är bäst för eleverna att läsa utifrån de observationer och utredningar som gjorts kring särskilt stöd.

Rektorn leder det pedagogiska arbetet med ett tydligt fokus på att lärmiljön ska vara tillgänglig för eleverna. Rektorn har god kunskap om hur lärmiljön behöver anpassas, både fysiskt, socialt och pedagogiskt, för att möta elevernas behov. Under ledning av rektorn har lärarna besökt ett klassrum för att studera hur en fysiskt tillgänglig miljö ska se ut och diskussioner har förts i kollegiala möten kring tillgänglighet. Rektorn har även planerat för fortsatt kompetenshöjande insatser för lärarna och har köpt in litteratur som handlar om tydliggörande pedagogik till en kommande bokcirkel.

Vidare tillser rektorn att den personal som finns har den kompetens som krävs och får det stöd och den kompetensutveckling som behövs. Rektorn tar reda på vilken utbildning lärarna har och arbetar aktivt för att öka speciallärarbehörigheten. För tillfället vidareutbildar sig en lärare till speciallärare och rektorn förmedlar till lärarna att möjligheten finns till vidareutbildning på deltid med viss ersättning. Även elevassistenter omfattas av stöd och kompetensutveckling, bland annat har de vid ett tillfälle fått lära sig om trotssyndrom och de har arbetat i workshops en gång i månaden under ledning av habiliteringen kring att lära elever kommunicera med hjälp av bilder. Elevhälsans funktioner har i uppdrag att handla både lärare och elevassistenter kring bland annat särskilt stöd och kring kommunikation. Rektorn har även arbetat med att tydliggöra rutiner för personalen så att de har vetskap om och följer samma rutiner

som grundskolan gällande bland annat trygghetsrutiner och strukturen för elevhälsoarbetet. Den kompetens som finns tar rektorn tillvara för att möta elevernas olika behov. Eleverna har behov av att möta välbekanta vuxna och skolan använder kända vikarier och assistenterna kan vikariera som lärare. All personal samarbetar och är flexibla på ett sätt som gör att deras reella kompetens tas tillvara.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver bredda utbildningens resultatuppföljning och fördjupa analyserna av resultaten, samt använda det som framkommer för att ta beslut om träffsäkra förbättringsåtgärder.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorns uppföljning och analys av skolans resultat är begränsad. Det gör det svårare för rektorn att bedöma om syftet med utbildningen uppfylls samt att ta beslut om träffsäkra förbättringsåtgärder.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn fördjupar sin analys samt strävar efter att den ska baseras på en bred uppföljning av elevernas progression i olika ämnen och ämnesområden, undervisningens genomförande och förutsättningar. Frågor som rektorn kan ställa i sin analys är till exempel: Varför ser måluppfyllelsen i förhållande till läroplansmålen i anpassade grundskolan ut som den gör? Vilka förklaringar finns till de resultat skolan har? Är den undervisning som skolan ger anpassad så att eleverna når så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar? Finns det bristande tilltro till elevernas förmåga utifrån deras funktionsnedsättning? Analysen ska syfta till att identifiera skillnader, mönster och variationer i olika resultat på individ- och gruppnivå samt söka bakomliggande faktorer till resultaten i relation till undervisningens genomförande och förutsättningar. Med utgångspunkt i analysen kan rektorn fatta beslut om behovsanpassade och träffsäkra förbättringsåtgärder för skolans verksamhet. Rektorn behöver i sin planering beakta vilka olika alternativ som bäst gynnar elevernas utveckling, exempelvis i syfte att möjliggöra för flexibilitet i utbildningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 11 kap. 2, 6 och 11 §§ skollagen.

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar och 3. Kursplaner.

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att utvecklas så långt som möjligt, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, lärare, elevassistenter, elevhälsa, elever och inkommen dokumentation.

Struktur

Undervisningen har en tydlig struktur som är välbekant för eleverna men syftet med olika arbetsmoment är inte tydligt för eleverna. Strukturen hjälper eleverna att förstå vad som skall göras under dagen och under lektioner. Strukturen är även återkommande vilket leder till förutsägbarhet. Exempelvis följer varje dag en tydlig struktur med en inledande samling där eleverna ansvarar för att presentera bland annat dagens schema och lunch utifrån sina förutsättningar. Majoriteten av lektionerna börjar med någon form av gemensam genomgång där lärarna bland annat presenterar vad eleverna ska arbeta med, hur arbetet ska gå till och vem eleverna ska arbeta med. Lärarna använder bildstöd och tydliggörande tecken som stöd vid de muntliga genomgångarna. Däremot tydliggör inte alla lärare syftet med lektionen eller arbetsmomenten. Lärarna samtalar inte med eleverna om vilken kunskap de ska utveckla i olika arbetsmoment och varför och kopplar sällan arbetsmoment till elevernas vardag eller framtida liv annat än om eleverna frågar. Flera lärare ger uttryck för att det är för kravfyllt att prata om syftet. Lektionerna avslutas vanligen med att någon form av tidshjälpmedel används för att visualisera för eleverna att ett moment är slut eller att läraren säger att lektionen är slut och vad eleverna ska göra därefter.

Vidare möjliggör lärarna för eleverna att samarbeta och lära tillsammans i undervisningen. Det gör lärarna genom att strukturera upp när elever ska arbeta i grupp, par eller enskilt och lärarna tar i sammanhanget hänsyn till de individuella behov och förutsättningar som eleverna har. Eleverna behöver mycket stöd för att klara av att samarbeta och lärarna arbetar medvetet med modellinlärning och deltar i elevernas lek eller spel för att träna på exempelvis turtagning. Några exempel på när eleverna arbetar

tillsammans är när de läser en text eller arbetar i hemkunskapen i par, eller när gruppen anordnar disco eller teater där var och en kan arbeta på sitt sätt och samtidigt bidra till gruppens arbete.

Variation och stimulans

Undervisningen består av olika typer av uppgifter och aktiviteter som skapar variation mellan det välkända och nya utmaningar. Dessa individanpassas för att ligga på en lämplig nivå i syfte att bidra till progression. Lärarna varierar mellan mer och mindre krävande uppgifter för att uppmuntra eleverna vidare och eleverna får arbeta både på grupp- och individnivå. Lärarna arbetar enligt en metod i fyra veckor, reflekterar därefter vid arbetslagsmöten över hur det gick och vid behov justerar de arbetssättet eller svårighetsgraden för eleverna. Under arbetets gång är lärare observanta på hur eleverna reagerar på en uppgift och eleverna får prova en uppgift flera gånger på olika vis innan de går vidare. Ett sätt som tydligt visar om lärare har hittat rätt nivå är just hur eleverna reagerar, om en uppgift blir för lätt eller svår kan elever reagera med problembeteenden. Rektorn har uppmärksammat att lärarna ibland inte tror att eleverna ska klara av vissa uppgifter och att det kan bli begränsande.

I undervisningen ges eleverna ett aktivt lärarstöd och individanpassade hjälpmedel. Lärarna och assistenterna har flera metoder för att eleverna ska förstå vad de ska göra och bibehålla sitt engagemang i skolarbetet. En viktig grund är den tidigare beskrivna strukturen som bidrar till att eleverna kan koncentrera sig på lärandet när formen är välbekant. En annan viktig del är att lärarna kommunicerar med assistenterna kring vad eleverna behöver för att utvecklas på bästa sätt, när de ska backa och när de ska kliva in som stöd vid olika arbetsuppgifter för att på så sätt lägga sig på rätt nivå där eleven utmanas. För att höja elevernas motivation för skolarbetet tar pedagogerna också in elevernas intressen vid val av exempelvis böcker. Eleverna har individuella hjälpmedel som lärare och assistenter prövar under en viss tid och följer upp effekten av. Exempelvis kan ett tidshjälpmedel tas bort och istället får eleven använda sin egen klocka för att hålla koll på tiden. Alla elever har tillgång till digitala pekskärmar. I vissa fall kan rättstavningsprogrammet göra att eleven inte behöver lära sig stava och då kan eleven få arbeta utan skärmen för att lära sig stava. I ett annat fall kan den digitala skärmen vara ett bra hjälpmedel för livet framöver och pedagogerna gör avväganden för att se till att hjälpmedlet inte berövar eleven möjlighet att lära sig något. Pedagogerna kommunicerar också med eleverna och låter dem själva förmedla vad de behöver som till exempel hörselkåpor. Andra exempel på hjälpmedel som används är bland annat pratkartor, bildstöd, tyngdpennor och tecken som alternativ och kompletterande kommunikation.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver tydliggöra syftet med undervisningen för eleverna på en nivå som är konkret och som eleverna kan förstå.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att lärarna sällan presenterar syftet med olika arbetsmoment för eleverna, vilket kan göra det svårare för eleverna att förstå meningen med undervisningen. Om elever förstår varför de tränar på något och vad det finns för fördelar med lära sig något, eller risker med att inte lära sig, så kan deras motivation till skolarbete öka.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna går igenom och tydliggör, på ett för elevgruppen anpassat sätt, vilka arbetsuppgifter och moment som lektionen ska innehålla och vilket syfte läraren har med lektionen för att skapa överblick och sammanhang för eleverna. Det är även viktigt att elevassistenterna vet vilket syfte läraren har med undervisningen då elevassistenterna är ett led i att säkerställa att alla elever får syftet förklarat för sig på en nivå som eleverna kan förstå. I slutet av en lektion kan lärare också knyta an till syftet igen så att eleverna får syn på sitt lärande. Skolan kan exempelvis bredda det arbetet till att också inkludera ett vidare kollegialt arbete kring målfokus för att ge alla elever förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 4–5 och 10 §§, 3 kap. 2 §, 5 kap. 3 §, 6 kap. 6–8 §§ och 11 kap. 2 § skollagen.

Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar i flera delar för att eleverna ska delta i samhällslivet och uppleva trygghet, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, lärare, elevassistenter, elevhälsa, elever och inkommen dokumentation.

Deltagande i samhällsliv

Det genomförs ett planerat arbete med olika aktiviteter för att ge eleverna förutsättningar till aktivt deltagande i samhällslivet, dock har den information eleverna getts gällande gymnasieval inte alltid anpassats utifrån att eleverna har en intellektuell funktionsnedsättning. Eleverna får konkreta erfarenheter av närsamhällets arbets-, kultur- och föreningsliv genom att de besöker bland annat mataffären, simhallen, biblioteket samt att eleverna även provar på olika parasporter i länet. I år ska eleverna också på en längre resa då de ska åka till ett museum med sagotema i Stockholm. Inför besöket har eleverna förberett sig genom att möta en författares berättelser på olika sätt. Kuratorn hjälper till med att boka studiebesök på ungdomsmottagning och fritidsgården och organiserar så att ungdomscoacherna kommer till skolan. I undervisningen samtalar lärarna med eleverna på ett konkret sätt om olika yrken och det förekommer ibland att lärarna lyfter ett könsperspektiv i det för att eleverna inte ska bli begränsade i sina val av vad som anses kvinnligt eller manligt. Eleverna har också fått träna sin förmåga i en digitaliserad vardag, bland annat har eleverna samtalat om källkritik och hur de ska hantera digitala kanaler och vad som är olämpligt att skicka. Skolan har en studie- och yrkesvägledare som har organiserat studiebesök till olika gymnasieprogram och som ordnar praktikplatser. Dock har eleverna fått en allt för allmän information om gymnasieval och informationen har inte anpassats utifrån att eleverna har en intellektuell funktionsnedsättning. Bland annat har elever som läser ämnesområden fått information om att de kan välja program på gymnasiet som inte är valbart för dem och elever har uttryckt att det finns så mycket att välja mellan att det är svårt att välja.

Trygghet i sociala sammanhang

Personalen arbetar medvetet och systematiskt för att eleverna ska kunna delta i sociala sammanhang utanför den egna undervisningsgruppen på ett tryggt sätt. Arbetet bygger på kartläggningar av elevernas upplevda trygghet i stort och det genomförs både främjande och förebyggande insatser som gynnar elevernas personliga utveckling och lärande. De kartläggningar som används är enkäter, trygghetsvandringar, elevråd och observationer. Kartläggningarna har anpassats med bildstöd och elever på en tidig utvecklingsnivå får svara genom att peka på röd eller grön gubbe samt att de får träna på att svara innan de genomför kartläggningen. Kuratorn sammanställer kartläggningarna och lärarlaget går tillsammans igenom sammanställningen för att få syn på var det är otryggt för eleverna och analyserar vad vissa resultat beror på. Klasslärarna har även följt upp resultaten med eleverna i klassen. Utifrån vad som framkommit i analysen sätts förebyggande åtgärder in för att eleverna ska känna sig trygga med att delta i sociala sammanhang. Om en elev exempelvis inte vill gå till matsalen

så kartlägger lärarna vad som ligger bakom problemet och ställer sig frågor såsom om det är promenaden till matsalen det kan bero på, och om så är fallet förbereder lärarna övergångarna så att eleven kan gå dit. Personalen arbetar även med att undanröja hinder för elevers deltagande i sociala sammanhang. Det kan göras bland annat genom att eleverna får träna i det lilla sammanhanget för att de sedan ska kunna delta i ett större sammanhang, till exempel kan en elev få öva på en lek innan eleven deltar i leken med andra, eller att eleverna får besöka platsen de ska vara på i förväg, eller att eleverna slipper trängas i köer och kan få gå in först eller sist till storsamlingen. På så sätt får eleverna lägga sin energi på rätt sak och orkar delta i det som planerats. Det är också en hög personaltäthet på den anpassade grundskolan vilket gör att personalen kan säkerställa att de aktiviteter som genomförs utmanar elevernas personliga utveckling positivt och bidrar till deras vilja att delta i sociala sammanhang och lärande, men samtidigt inte utsätter eleverna för att bli utnyttjade eller retade av andra. Eleverna möter andra elever från såväl elevgrupper inom den anpassade grundskolan som elever från intilliggande grundskola i gemensamma aktiviteter såsom raster, luciafirande, skolavslutning, på musiken med teckenkören och på fritids. Den anpassade grundskolan och grundskolan har också gemensamma elevråd.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver upprätta en tydlig och sammanhållen planering av studie- och yrkesvägledning så att eleverna får relevant och anpassad information inför framtida val.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att den information eleverna getts gällande gymnasieval inte alltid har anpassats utifrån att eleverna har en intellektuell funktionsnedsättning. Elever som inte får en anpassad studie- och yrkesvägledning riskerar att gå miste om reella framtidsmöjligheter som finns för dem.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med studie- och yrkesvägledaren upprättar en plan för studie- och yrkesvägledning som är anpassad utifrån att eleverna har en intellektuell funktionsnedsättning. Planen ska omfatta elever som läser både ämnen och ämnesområden. Informationen som ges till eleverna behöver vara konkret i sitt innehåll och anpassas efter individens förutsättningar och behov. Då tankar om vuxenliv grundläggs tidigt behöver denna process startas i god tid. Eleverna behöver informeras om vilka möjligheter de har till vidare studier samt rätten till tillgänglighet, stöd och hjälpmedel både inom

studier och arbetsliv. Lärarna spelar en stor roll i studie- och yrkesvägledningen och därför är det viktigt att lärarna får stöd i sitt arbete av en studie- och yrkesvägledare med kompetens om olika yrkens kompetenskrav och utbildningsvägar, men även med kunskaper om intellektuell funktionsnedsättning och hur olika funktionsnedsättningar kan påverka elevernas vardag. Planen skall syfta till att förbättra elevernas möjligheter att göra medvetna studie- och yrkesval. Utvecklingsområdet handlar om utbildningens uppdrag att socialisera eleverna in i samhället och samtidigt utveckla deras förmåga att vara självständiga individer som inte begränsas i sina val av föreställningar om bland annat kvinnligt och manligt.

Bedömning och betyg

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 9 och 10 §§, 3 kap. 3, 5 och 7 §§ och 11 kap. 2, 5, 11, 15–17, 19–23 §§ skollagen.

10 kap. 11 § skolförordningen.

Lgr22, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, 2.2 Kunskaper 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.4 Skola och hem, 2.7 Bedömning och betyg och 2.8 Rektorns ansvar och 3. Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan bedriver i flera delar ett kontinuerligt bedömningsarbete i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling och höja lärarnas bedömarkompetens, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, lärare, elevassistenter, elevhälsa och inkommen dokumentation.

Fortlöpande bedömning av elevernas kunskapsutveckling

Lärarna bedömer elevernas kunskapsutveckling fortlöpande i ett formativt syfte och genomför nödvändiga anpassningar av sin undervisning utifrån bedömningarna. Exempelvis använder sig lärarna av de bedömningsstöd som finns för ämnena svenska och matematik i årskurserna 1–3 samt gamla sparade bedömningsstöd för årskurserna 4–6. Lärarna bedömer även elevernas kunskaper vid undervisningstillfällen och anpassar sin undervisning därefter. På undervisningskonferenserna diskuterar lärare vilka svårigheter som finns och vad som behöver utvecklas. Det gäller både undervisningen i sig och vad eleverna har lärt sig. Skolan har fått en ny digital plattform för att registrera elevernas kunskapsresultat och

progression och det finns även en mer detaljerad dokumentation i pärmar. Systemen gör det lättare för lärare att följa upp vad eleverna har gjort för framsteg, vad som varit svårt och vad som är målet. Bedömningarna återkopplas till eleverna på ett för dem anpassat sätt, bland annat med bildstöd, under utvecklingssamtalen. För elever som läser ämnen finns samtalsmallar men inte för elever som läser ämnesområden. Överlag är det enligt rektorn svårare att bedöma elever som läser ämnesområden och rektorn har börjat eftersöka ytterligare verktyg för att följa upp även dessa elevers kunskapsutveckling och måluppfyllelse.

Lärarnas samverkan i bedömningsarbetet

Vid skolenheten finns en påbörjad kollegial samverkan kring bedömningsfrågor. Det har genomförts en del utbildningsinsatser för lärarna under läsåret i samband med implementeringen av det nya digitala systemet för bedömning och dokumentation, men då har det mest handlat om själva hanteringen av systemet. Visserligen har lärarna vid ett tillfälle under höstterminen 2024 arbetat kollegialt för att öka kunskaperna kring bedömningsstöden och under vårterminen 2025 har rektorn schemalagt tid för regelbundna kollegiala möten varje vecka där bland annat bedömning ingår. Dock har lärarna ännu inte sambedömt eller diskuterat värdeorden i betygskriterierna och kriterierna för bedömning. Lärarkollegiet på skolan består av ett fåtal lärare och lärarna saknar sammanhang där de kan möta lärare från andra anpassade grundskolor i bedömningsfrågor.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn behöver fortsätta arbetet kring bedömning och analys av elevernas kunskapsutveckling med tydligare fokus på styrdokument och värdeord i syfte att stärka lärarnas samlade bedömarkompetens så att det bidrar till elevernas kunskapsutveckling.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att även om det finns avsatt tid för lärarna att mötas i bedömningsfrågor så har det inte genomförts några sambedömningar eller diskussioner av värdeorden i betygskriterierna och kriterierna för bedömning. Det riskerar att lärarnas bedömarkompetens inte utvecklas och att lärare inte bedömer elever likvärdigt.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn undersöker hur lärarnas bedömningsarbete fungerar i praktiken och hur det bidrar till elevernas progression. Därefter kan förslagsvis prioriteringen vara att få till en samverkan där fokus ligger på styrdokument, värdeorden i

betygskriterierna och kriterier för bedömning av kunskaper så att lärarna får möjlighet att utveckla sin bedömarkompetens och erhålla samsyn kring kursplanernas innebörd. Lärarna behöver i samverkan med andra få diskutera hur de allsidigt kan bedöma elevernas kunskaper vid omdömen, och hur de bör göra för att utforma ändamålsenliga bedömningssituationer. Lärarna behöver också lyfta bedömningsfrågor som syftar till hur de i bedömningssituationerna kan göra för att motverka funktionsnedsättningens konsekvenser, exempelvis om det finns bedömningssituationer som missgynnar elever utifrån deras olika förmågor. Då det finns få lärare på skolan kan det också vara en fördel att lärarna möter andra lärare inom samma skolform i bedömningsfrågor för att utbyta erfarenheter och kalibrera sin bedömning ur ett likvärdighetsperspektiv. Ett sådant möte skulle kunna ske digitalt eller på plats.

Huvudmannens styrning och stöd

Författningsstöd

1 kap. 4 och 9–10 §§, 2 kap. 8–8 a, 11–13, 18, 25, 29 (undantag finns i 2 kap. 11 §§ Förordning [2011:326] om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare) och 34–36 §§, 4 kap. 3 och 8 §§ och 11 kap. 2 och 5 §§ skollagen.

Lgra22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, - Skolans uppdrag och - Varje skolas utveckling, 2.2 Kunskaper, 2.5 Övergång och samverkan, 2.6 Skolan och omvärlden och 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen stödjer i flera delar skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer med rektorn, representanter från huvudmannen och inkommen dokumentation.

Självständig aktör, långsiktighet och systematik

Huvudmannen gör få självständiga bedömningar av kvaliteten i verksamheten och om syftet med utbildningen uppfylls. Visserligen tar huvudmannen del av rektorns beskrivning av verksamheten men saknar i stora delar underlag om kunskapsresultat och andra relevanta underlag för att kunna göra en egen bedömning av om utbildningen lever upp till uppdraget att bidra till elevernas personliga utveckling och förbereda dem för ett aktivt deltagande i samhällslivet. I stället lutar sig huvudmannen främst mot rektorns uppgifter och förlitar sig på att rektorn informerar huvudmannen om de behov som kan finnas. I kvalitetsdialogerna har huvudmannen en stödjande och handledande roll till rektorn och utvecklar

rektorns analys vilket kan ge vissa effekter på utvecklingen av kvaliteten i den anpassade grundskolan. Även om huvudmannen använder sig av Skolverkets nationella kvalitetssystem i sitt uppföljnings- och analysarbete så har huvudmannen uppmärksammat undermåligheter i underlagen och har påbörjat införandet av nya system för kvalitetsarbetet inom den anpassade grundskolan. I den processen ska huvudmannen besluta om vilka underlag som ska begäras in förutom betyg och hur även ämnesområden ska följas upp.

Huvudmannen arbetar långsiktigt för att det ska finnas goda förutsättningar för undervisningen. Den anpassade grundskolans nuvarande lokaler är bristfälliga och huvudmannen har beslutat om uppförandet av nya skollokaler. I utformningen av de nya lokalerna har huvudmannen beaktat behov som eleverna i den anpassade grundskolan har och det finns en tydlig inkluderingstanke där anpassade grundskolan och grundskolan ska samverka, exempelvis ska en elev utifrån sina behov kunna få sin undervisning på grundskolan eller ingå i grundskolans fritidsverksamhet. Vad gäller förutsättningar i form av lärarnas kompetens har huvudmannen en god kännedom om vilka kompetenser som finns och vad som behövs. Det är svårt för huvudmannen att hitta speciallärare med kompetens inom intellektuell funktionsnedsättning men huvudmannen har ett regelbundet arbete kring kompetensförsörjning. I den anpassade grundskolan har huvudmannen tillsett att det finns speciallärare med rätt kompetens inom intellektuell funktionsnedsättning och även rektorn är utbildad speciallärare. Lärare har också möjlighet att vidareutbilda sig på deltid med viss ekonomisk ersättning och för nuvarande vidareutbildar sig en lärare till speciallärare. Den anpassade grundskolan har också god tillgång till huvudmannens centrala barn- och elevhälsa där det ingår professioner som kan handleda personal, exempelvis skolpsykolog, speciallärare och logoped.

Behovsanpassat stöd till rektor och skolenhet

Huvudmannen ger rektorn ett generellt stöd men överlag ankommer det på rektorn att efterfråga stödet. Det stöd som rektorn ges är bland annat stöd i personalfrågor eller runt svårare elevärenden samt att det finns en god samverkan med regionen gällande exempelvis habilitering och barn- och ungdomspsykiatri. Rektorn ingår i en rektorsgrupp med övriga rektorer inom grundskolan, där de samverkar kring skolfrågor och systematiskt kvalitetsarbete. Dock har rektorn själv fått påminna om och driva frågor för anpassade skolan genom att ställa frågor till huvudmannen om olika projekt även gäller för anpassade grundskolan samt påminna om att det finns två kursplaner för anpassade grundskolan. Huvudmannen har heller inte tillsett att rektorn påbörjat rektorsutbildningen ännu. Det finns ett nätverk i länet för rektorer inom den anpassade grundskolan men det ligger

på rektorn själv att ta upp den kontakten och rektorn deltar inte i nätverket vid tillfället för granskningen.

Huvudmannen arbetar på flera sätt för att underlätta samverkan med andra skolformer. Den centrala elevhälsan och mottagningsteamet är viktiga funktioner hos huvudmannen som skapar möjligheter för skolformerna att mötas vilket gör att det finns en möjlighet för elever att läsa en kombination av ämnen och ämnesområden eller för elever som blivit mottagna i anpassade grundskolan att läsa något ämne utifrån grundskolans kursplan. Skolenheten delar lokaler med grundskolan och från huvudmannens sida finns en förväntan om att skolformerna ska samverka med varandra och enligt rektorn finns ett bra samarbete. Nyligen har huvudmannen organiserat om så att högstadiel elever som läser ämnen i den anpassade grundskolan flyttades till en annan skola där det fanns bättre möjlighet att integrera dem med grundskolan. I uppföljningar har huvudmannen sett att det har fungerat väl.

Huvudmannen gör vissa insatser för att underlätta skolenhetens kontakter med det omgivande samhället. Även här förlitar sig huvudmannen på de behov som rektorn ger uttryck för och det är rektorn som informerar om vilka aktiviteter som eleverna ska delta i och vilka medel som behövs för att genomföra dessa. Den anpassade grundskolan har då fått medel för att delta i exempelvis föreningsliv och parasport. Den centrala studie- och yrkesvägledaren har i uppdrag att anskaffa praktikplatser och genomföra studiebesök på gymnasiet inför gymnasieval men huvudmannen är osäker på vilken kompetens som studie- och yrkesvägledaren har gällande elever med intellektuell funktionsnedsättning och den arbetsmarknad som finns för dem.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver utveckla sitt arbete med att göra självständiga bedömningar av den anpassade grundskolans måluppfyllelse, så att de utgör ett tydligt underlag för beslut om vilka insatser huvudmannen behöver genomföra och vilket stöd som rektorn behöver.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att huvudmannen förvisso tar del av rektorns beskrivning av den anpassade grundskolans kunskapsresultat och resultat av trygghetsarbetet, men i låg grad gör egna och självständiga bedömningar av huruvida verksamheten uppnår sitt syfte att förbereda eleverna för sin personliga utveckling och ett aktivt

deltagande i samhällslivet. Genom att skaffa sig en bättre bild av den anpassade grundskolans måluppfyllelse och genom att förvissa sig om att utbildningen har de förutsättningar som behövs för att uppnå sina syften kan huvudmannen också ta ett tydligare ansvar för att eleverna är rustade att bli aktiva samhällsmedborgare.

Skolinspektionen rekommenderar att huvudmannen fortsätter det påbörjade arbetet med att se till att det finns ändamålsenliga sätt att samla in uppgifter om elevernas kunskapsutveckling och upplevelse av trygghet på gruppnivå och över tid. Det kan exempelvis handla om antal elever som uppnår betygskriterierna för de elever som får betyg eller jämföra omdömen i den individuella utvecklingsplanen över tid för att synliggöra elevers progression i olika ämnen och ämnesområden. För att kunna göra fristående analyser behövs någon form av redovisning av verksamheten som möjliggör för huvudmannen att få syn på svagheter som kan finnas vad gäller centralt innehåll, betygskriterier/kriterier för bedömning och upplevd trygghet. Här kan underlag som exempelvis närvaro, inkomna klagomål, anmälningar om kränkande behandling och antal åtgärdsprogram fungera som en del av underlaget. Huvudmannen behöver också skaffa sig annat relevant underlag för att kunna göra sin självständiga bedömning, såsom exempelvis vilka behov av kompetens och kompetensutveckling som finns i den anpassade grundskolan, om lokaler och utrustning är ändamålsenliga, men också om vilka insatser huvudmannen kan göra för att underlätta samverkan med andra aktörer och gynna kontakter med det omgivande samhället. Allt är viktiga beståndsdelar i ett underlag för att huvudmannen ska kunna analysera sin verksamhet och göra en självständig bedömning av dess kvalitet.

Beslutet har fattats av Malin Larsson, utredare.

I den slutliga handläggningen har Sofia Granberg, utredare (föredragande) och Linn Gustafsson, utredare medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra lektionsobservationer.
- Två gruppintervjuer med elever.
- En gruppintervju med lärare.
- En gruppintervju med elevassistenter.
- En gruppintervju med skolans elevhälsa.
- En intervju med rektorn.
- En gruppintervju med representanter för huvudmannen.
- Dokumentstudier. De dokument som begärts in från huvudmannen och skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket och därmed fått möjlighet att yttra sig över innehållet.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter.

Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden, respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder och styr rektorn skolans utveckling och skapar en ändamålsenlig organisation? Inom detta område granskas hur rektorn arbetar med uppföljning, analys och förbättringsåtgärder och hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att utvecklas så långt som möjligt? I detta område granskas om undervisningen är varierad och stimulerande samt om den är strukturerad.

Bedömningsområde 3: I detta område granskas hur skolan arbetar med social delaktighet och att skapa trygghet.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning bedrivs ett regelbundet och systematiskt arbete med att bedöma, analysera och dokumentera elevernas kunskaper i syfte att stärka elevernas kunskapsutveckling? I detta område granskas hur skolan arbetar med fortlöpande bedömning och samverkan i bedömningsarbetet.

Bedömningsområde 5: I vilken utsträckning stödjer huvudmannen skolenhetens arbete med att ge eleverna en god och likvärdig utbildning? I detta område granskas huvudmannen som självständig aktör, om det sker ett långsiktigt och systematiskt utvecklingsarbete, huvudmannens behovsanpassade stöd till rektor och om det sker en samverkan mellan skolformer och det omgivande samhället.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 8 och 9 april 2025. Intervjun med huvudmannen genomfördes via videolänk den 10 april 2025. Besöket genomfördes av Sofia Granberg och Linn Gustafsson.

Nibbleskolan anpassad grundskola är en kommunal skolenhet belägen i Hallstahammars kommun. Skolan har elever som läser ämnen och ämnesområden i årskurserna 1–8 och vid granskningstillfället går cirka 23 elever på skolan.